

Številka: Up-3212/07-14

Datum: 3. 12. 2009

O D L O Č B A

Ustavno sodišče je v postopku odločanja o ustavni pritožbi Anžeta Erbežnika, Veliko vojvodstvo Luksemburg, ki ga zastopa Peter Peče, odvetnik v Mariboru, na seji 3. decembra 2009

o d l o č i l o:

Sklep Višjega delovnega in socialnega sodišča št. Pdp 1570/2006 z dne 1. 6. 2007 se razveljavi in se zadeva vrne Višjemu delovnemu in socialnemu sodišču v novo odločanje.

O b r a z l o ž i t e v

A.

1. Delovno sodišče prve stopnje je zavrglo pritožnikovo tožbo, s katero je zahteval, naj se njegova zaposlitev pri Evropskem parlamentu prizna kot zaposlitev pri državnem organu Republike Slovenije v smislu štipendijskega razmerja med strankama, razveljavitev sklepov tožene stranke z dne 19. 11. 2004 in 13. 4. 2005 ter povrnitev stroškov postopka, podrejeno pa le razveljavitev navedenih sklepov in povrnitev stroškov. Odločilo je tudi, da stranki krijeta vsaka svoje stroške. Svojo odločitev je utemeljilo z ugotovitvijo, da z izpodbijanima sklepoma tožene stranke ni bilo odločeno o pravici in obveznosti pritožnika, da sklepa nimata posledic za pritožnika, da sta po naravi le poziv pritožniku za vrnitev štipendije in da ne pomenita izvršilnega naslova. Pritožnik zato po stališču sodišča nima pravnega interesa za sodno varstvo. Višje delovno in socialno sodišče je pritožnikovo pritožbo zavrnilo. Strinjalo se je z zaključki prvostopenjskega sodišča. Dodatno je presodilo, da je pritožnikov zahtevek za priznanje zaposlitve pri Evropskem parlamentu kot zaposlitve pri državnem organu Republike Slovenije v smislu štipendijskega razmerja zahtevek za ugotovitev dejstev in ne pravic oziroma pravnega razmerja iz 181. člena Zakona o pravnem postopku (Uradni list RS, št. 26/99 in nasl. – v nadaljevanju ZPP), zahtevek za razveljavitev sklepov tožene stranke pa je po svoji naravi ugotovitveni zahtevek. Ker pritožnik ne izpolnjuje pogojev za vložitev ugotovitvene tožbe na podlagi 181. člena ZPP, posebni predpisi pa štipendistu ne dajejo sodnega varstva v zvezi z odločitvami štipenditorja o vrnitvi štipendije zaradi neizpolnjevanja pogodbenih obveznosti, po presoji pritožbenega sodišča tudi nima sodnega varstva v zvezi z odločitvijo tožene stranke, da je dolžan vrniti prejete zneske štipendije. Odločilo je tudi, da pritožnik sam krije svoje stroške pritožbenega postopka in da revizije ne dopusti. Zoper odločitev o nedopustitvi revizije je pritožnik vložil pritožbo, ki jo je Vrhovno sodišče zavrnilo.

2. Odločitvi Višjega delovnega in socialnega sodišča v zvezi z odločitvijo sodišča prve stopnje pritožnik očita kršitev 22., 23., 25. in 33. člena Ustave ter 6. in 13. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 – v nadaljevanju EKČP) v povezavi s 1. členom Protokola št. 1 k EKČP. Sodišču očita, da mu je odreklo pravico do tožbe, da je z izpodbijano odločitvijo posredno poseglo v njegovo lastninsko pravico in da ni odgovorilo na njegove obsežne navedbe o pravnem interesu. V okviru teh navedb naj bi namreč izpostavil napačnost stališča sodišča prve

stopnje o nedopustnosti tožbe. Zatrjeval naj bi, da je sklep tožene stranke obvezujoč, da je dajal videz izvršilnega naslova in da je zanj imel pravne posledice. Izpodbijani sklep naj bi namreč določal začetek teka zamudnih obresti, zato je na njegovi podlagi, čeprav s pridržkom, začel z odplačevanjem prejete kadrovske štipendije. Iz samega sklepa naj bi smiselno izhajalo, da bi morebitno neplačilo pripeljalo do izvršilnega postopka in v tem smislu je po mnenju pritožnika tudi treba razumeti pravni pouk v izpodbijanem sklepu o možnosti sodnega varstva pred pristojnim sodiščem za delovne spore. Ne zadostna naj bi bila tudi obrazložitev sodišča glede njegovih navedb o upoštevnosti evropskega prava v predmetnem sporu, o sojenju v razumnem roku glede na pozno odločitev sodišča o nedopustnosti tožbe, o poštenem postopku in o pravici do sodnega varstva. Izpodbijana odločitev je po mnenju pritožnika pavšalna in arbitrarna ter ne zadosti zahtevam sodne odločbe, kot jih je izpostavilo Ustavno sodišče npr. v sklepu št. Up-645/05 z dne 21. 3. 2006.¹

3. Pritožnik je 15. 10. 2007 vložil ustavno pritožbo zoper odločitev Višjega delovnega in socialnega sodišča v zvezi z odločitvijo sodišča prve stopnje (Up-3212/07) ter 23. 5. 2008 ustavno pritožbo zoper odločitev Vrhovnega sodišča in znova zoper odločitvi nižjih sodišč (Up-1579/08). Ustavno sodišče je s sklepom senata št. Up-3212/07 in št. Up-1579/08 z dne 20. 10. 2009 sprejelo v obravnavo ustavno pritožbo le zoper odločitev Višjega delovnega in socialnega sodišča. O tem je bilo v skladu s prvim odstavkom 56. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – ur. p. b. – v nadaljevanju ZUstS) obveščeno Višje delovno in socialno sodišče. Na podlagi drugega odstavka 56. člena ZUstS je bila ustavna pritožba poslana nasprotni stranki, ki na navedbe ni odgovorila.

B.

4. Ustavno sodišče je ustavni pritožbi zaradi skupnega obravnavanja in odločanja združilo.

5. Delovno sodišče prve stopnje ni dopustilo sodnega varstva zoper odločbe tožene stranke, ker naj pritožnik ne bi imel pravnega interesa za vložitev tožbe za razveljavitev sklepov tožene stranke o vračilu kadrovske štipendije. Takšno stališče je v celoti potrdilo Višje delovno in socialno sodišče, pri čemer pa naj ne bi odgovorilo na bistvene trditve pritožnika. Gre za trditve o izkazanosti pravnega interesa in zlasti za trditve, da njegova pravica do sodnega varstva temelji na izrecni določbi Pravilnika o štipendiranju (Uradni list RS, št. 49/04 – v nadaljevanju Pravilnik). Na to pravico pa je bil izrecno opozorjen tudi v pravnem pouku sklepov tožene stranke. S tem naj bi pritožbeno sodišče pritožniku, če se izkažejo njegove navedbe za resnične, kršilo pravico do enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave.

6. Sestavni del pravice do enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave je pravica stranke, da se v kontradiktornem postopku izjavi glede okoliščin, pomembnih za odločitev, in poda svoja pravna stališča. Obveznost sodišča, ki izhaja iz te pravice stranke, je, da se z navedbami strank seznanj, preuči njihovo dopustnost in pravno upoštevnost ter se do njih, če so dopustne in za odločitev pomembne, opredeli v obrazložitvi svoje odločbe.

7. Iz sklepa Višjega delovnega in socialnega sodišča izhaja, da je to potrdilo pravilnost stališča sodišča prve stopnje glede narave izpodbijanih sklepov tožene stranke. Poudarilo je, da ne gre za sklepe, s katerimi bi se odločalo o pravicah in obveznostih delavca, in da ti sklepi niso izvršilni naslov. Ob ugotovitvi, da je zahtevke za razveljavitev sklepov tožene stranke po svoji naravi ugotovitveni zahtevke, je podrobneje obrazložilo, kdaj so ugotovitveni zahtevki dopustni. Ni pa odgovorilo na trditve pritožnika, da je njegova pravica do sodnega varstva utemeljena na izrecni določbi Pravilnika (četrti odstavek 28. člena) in da mu zato sodišče ne bi smelo odreči sodnega varstva.

8. Ker se Višje delovno in socialno sodišče do pritožnikovih bistvenih navedb ni opredelilo in nanje ni odgovorilo, je pritožnika prikrajšalo za obrazloženo sodno odločbo in s tem kršilo njegovo pravico do enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave.

9. Zaradi ugotovljenih kršitev 22. člena Ustave je Ustavno sodišče izpodbijani sklep razveljavilo in zadevo vrnilo Višnjemu delovnemu in socialnemu sodišču v novo odločanje. Ker je izpodbijani sklep razveljavilo že zaradi kršitve pravice iz 22. člena Ustave, obstoja drugih zatrjevanih kršitev ni preizkušalo. V ponovljenem postopku bo moralo Višje delovno in socialno sodišče odločiti ob upoštevanju razlogov oziroma stališč, ki so narekovali sprejem te odločbe.

C.

10. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi prvega odstavka 59. člena ZUstS v sestavi: predsednik Jože Tratnik ter sodnici in sodniki dr. Mitja Deisinger, mag. Marija Krisper Kramberger, mag. Miroslav Mozetič, dr. Ernest Petrič, Jasna Pogačar, dr. Ciril Ribičič in Jan Zobec. Odločbo je sprejelo soglasno.

Jože Tratnik l. r.
Predsednik

¹ Objavljen na spletni strani Ustavnega sodišča www.us-rs.si.